

Gabriel Reus i Mas

PREGÓ
DE
SETMANA SANTA

Felanitx, 1989.

Gabriel Reus i Mas

pronuncià aquest Pregó

de Setmana Santa,

en el Convent de Sant Agustí

de Felanitx,

divendres dia 17 de Març de 1989.

A la Confraria de St. Agustí de Felanitx,
que vaig veure néixer, en retrobar-me amb
ella després de trenta-dos anys, popós
de veure-la plena de vida i abundosa
de fruits

Felanitx, 17 de març de 1989

G. Reus

Quatre anys després de l'exclaustració definitiva dels frares, el Pare Tomàs de Vilanova Alou i Obrador, campaner de rel i agustí d'aquest Convent, que conservà durant tota la seva llarga vida Sant Agustí dins el cor i en els llavis, manifestà el seu goig per haver pogut tornar a predicar aquí la Quaresma

Per a mi han hagut de passar més de trenta anys per a tenir l'ocasió de tornar parlar dins el Convent que vaig estimar i on vaig deixar preats records. No estranyeu, doncs que us parli des d'una tendre emoció —els records de joventut jamai no s'obliden—, emoció que augmenta encara en fer-ho per a retre homenatge a una filla pòstuma: la Confraria de Sant Agustí, que es va projectar essent jo rector del Convent, però que veié la llum quan jo ja era enfora d'aquí. Durant molts d'anys vaig conservar la mostra que serví de patró per als hàbits que vestrien els confreres. Una Confraria que ha tingut sempre una gran vitalitat, com ho demostra el fet d'haver organitzat durant més de trenta anys —i això es diu molt depressa— els Pregons de la Setmana Santa felanitxera.

Enguany han volgut que fos jo el pregoner. Si hagués de complir sols el que significa aquesta paraula, seria ben bo de fer. Us diria, cridant ben

fort, d'aquesta manera: Des del diumenge, dia 19 de març, diada del Ram, fins al diumenge, dia 26 de març, Solemnitat de la Pàsqua de Resurrecció de Nostre Senyor Jesucrist, celebrarem la Setmana Santa d'enguany.

Si sols us digués això, ni vosaltres ni jo quedaríem satisfets. Jo sé que esperau quelcom més i també jo desig dir-vos alguna cosa més. Alguna cosa que us ajudi a celebrar la Setmana Santa tal com vol la Santa Mare Església; o sigui: esforçant-nos per a penetrar els sentiments de Jesús, el protagonista, i intentant viure-los des del profund de l'ànima.

D'aquesta forma, fer un Pregó de Setmana Santa a la gent que ja n'ha sentit trenta-i-un, i dir-li coses noves, no és massa fàcil. He pensat aprofitar els sentiments d'un pelegrí a Jerusalem, la Terra on es realitzaren els fets que revivim els cristians per la Setmana Santa. No sé gens si hauré encertat.

Jerusalem ha estat, per milers d'anys, el centre de la religiositat de molts de pobles; la ciutat que fou testimoni únic dels grans misteris que recordam els germans cristians escampats per tot el món.

Podem afirmar ben bé que el jueu fou quasi sempre un pelegrí errant: primer, per arribar a la Terra Promesa; després, per a tornar a ella des dels innombrables exilis que ha sofert durant la història. No és gens estranya, doncs l'explosió de joia d'aquella gent en descobrir, tant ahir com avui, després de llarg pelegrinatge per terres ingrates sovint i poc hospitalàries, la silueta inconfundible, majestuosa... de la Ciutat Santa, i especialment de son Temple:

Quan els vells pelegrins de lluny descobrien
de la Ciutat Santa el Temple sagnant,
sos cors s'aixamplaven i els cels omplien
de crits i Al·luies, son Déu alabant.

Contemplar el Temple era per a ells contemplar la mateixa Majestat de Déu, reconeguda per els homes que volien aplacar-lo amb sos sacrificis i donar-li gràcies; per ço, convertien aquell Temple en una espècie de brollador de sang. Però... aquella sang no era capaç d'aplar Déu. Tot i amb això —oferien el millor que tenien— omplien els cels de crits de joia, lloant Déu.

Com els jueus, tots els homes cerquem un centre. També el va cercar el pelegrí aquell dematí, a Jerucalem, des de's costers de la Muntanya de les Olives:

Cercava jo veure, avui, al matí,
del gran Temple noble les velles despulles;
i he pujat corrent, obrint-me camí
pel mig d'argelagues, viaranys plens de fulles.

L'home cerca, com diu el salmista, des d'abans de l'alba, assedegat... i fins i que hagi d'enfilarse per carreranyes pedregoses; fins i que hagi de trepitjar cards i espines; fins i que els camins estiguin ben amagats.

I quan ha pujat, amb esforç, suant potser, i malmès... es troba amb la visió d'aquella ciutat meravellosa: obri els ulls, gira el rostre de part a part... cerca, cerca...

Del gran Temple no en queda res. Allò ja ha passat. El vel quedà esquinçat. Del Temple sols en queden records:

Visió soberga davant tu s'escampa,
quan gires el rostre, esbadellant els ulls;
mes... no és del Temple que veus tu l'estampa;
d'ell res ja no queda: records sols reculls!

Dóna la impressió de que han triomfat els enemics. Par que Déu no ha estat feel a les promeses. Altres deus ocupen el seu lloc. N'és un símbol eloqüent la gran mesquita que, resplendent d'or, aixeca la mitja lluna cap al cel amb valentia, amb coratge, perquè creu haver guanyat la batalla. Cap símbol cristià, ni fins del poble d'Israel, queda ja dins la gran esplanada que Salomó dedicà al Déu de son poble:

D'Omar la mesquita s'aixeca lluenta,
als cels enviant sos resplandors d'or:
de la Mitja Lluna te mostra, valenta,
la lluita guanyada, que li omplí el cor.

Davant aquesta visió, el pelegrí cristià tindrà motius de sobra per a desconfiar. Davant la visió materialista del món, que pareix oblidar tot allò que no sigui poder, riquesa o plaer... el pelegrí d'avui, els qui anam fent camí, tenim la temptació de la desesperança, de l'oblit, del deixar-nos dur per tot el que ens envolta... la temptació de voler sentir-nos totsols, quasi sens ganes de trobar ningú... però, no: No pot esser així, no ha d'esser així. Hi ha encara molts de motius per esperar; també avui. Hi ha molts de motius per a creure; també avui. Hi ha molts de motius per estimar; també avui.

En mig de les velles casetes, en mig de les runes de la vella Ciutat Santa... obri els ulls, fita bé: allà, i precisament allà, trobaràs, humil, la Roca, el centre que cerques; la Roca del Calvari on es va alçar, desafiant, la Creu. No qualsevol creu. Una Creu, a la que estava clavat un home; no qualsevol home: Un Home que era Déu. Des d'aquella Creu... inundà el món un crit d'esperança. Amb la mort de Jesús renaixeren noves forces. La sang que amarà aquella Roca va regar i segueix regant els cors dels homes.

No consegueixen res els perseguïdors que fan callar les veus dels qui criden: esperança, pau, perdó, justícia, amor...

No consegueixen res els qui fan caure dins la pròpia sang els defensors de la veritat...

Mes... no desesperis de cercar la Roca:
Mira entre les cases antigues i velles;

veuràs aixecar-se, humil com pertoca,
el crit d'esperança de forces novelles.

I tot això... perquè? Perquè molt prop, a poques passes de la Roca del Calvari, hi ha una altra Roca: Una Roca resplendent, caliu de foc, centre del món, imant dels cors, fonament d'esperança, promesa d'eternitat.

Molt prop, sols a poques passes, hi ha la Roca on fou sepultat Jesús; la Roca d'on en sortí radiant; la Roca que crida: «el mort és viu»; Aquell que màtoreu ha ressuscitat i, per ço, tots els morts viuran. Vora ella tots trobarem la verdadera vida... si som capaços de renunciar a la maldat, a l'odi, a la injustícia, a la mentida...

Allà, al fons, va viure El que abans mataren.

Allà, l'Al·leluia ressonà triomfal.

Allà, nova vida els homes trobaren.

Allà, si vols viure, has de deixar el mal.

Dins aquell sepulcre deixaren el cos de Jesús els seus feels amics. Allà arribà la Mare que l'havia acompanyat, valenta, heroica, callada... els moments terribles del Calvari a on, representant-nos a tots, la rebé Joan com heretat del Déu que agonitzava.

Vora el sepulcre estava Maria, esperant tranquilla la resurrecció del seu Fill. Quedem també nosaltres vora Ella. Que se n'adoni de que encara hi ha homes que estimen. Que creuen en son Fill. Que esperen. Que hi ha homes que volen veure en els qui sofreixen d'aquest món el millor rostre del seu Fill.

Mare! No ens oblidis! Mira'ns, Mare, i infon dins nosaltres un raig de llum... el raig de llum que brolla del sepulcre del teu Fill... perquè ha ressuscitat...!

II

Fins aquí hem vist quelcom del que cridà al pelegrí la visió soberga de la Ciutat Santa i la contemplació de les humils i arraconades Roques del Calvari i del Sant Sepulcre, on morí i fou enterrat el Senyor i d'on en sortí triomfant.

Ens queda veure una altra realitat: el com els homes hem estat capaços de fer troços la túnica inconsútil de Jesús, segons la tradició teixida per les mans virginals de Maria... el com, després de segles, encara estam jugant als daus, com els soldats romans, per a veure a qui ha tocat: aquesta és teva, aquesta és meva... discutint sobre qui té raó: si els romans, o els ortodoxes, o els protestants... o jo, o el meu veinat...

Parlam molt d'ecumenisme, però no hem arribat potser a entendre bé què cercam, ni quin Jesús volem... i arribant sovint tots a la mateixa conclusió: volem **el nostre**, el que ens han pintat o el que ens hem pintat! Els demés... que callin! La raó sempre està en el nostre costat. I cal esforçar-nos per a trobar l'autèntic Jesús: Ell, no el teu ni el meu.

Potser mai en sa vida havia viscut aquesta idea el pelegrí amb tanta força com aquell primer dissapte de Quaresma, a Jerusalem. Aquell dia va veure tristement i clara la realitat de tants que estimam i

volem Jesús, però no ens estimam ni volem els uns als altres. Del que va veure en féu la seva versió, que us llegiré després, però abans, per tal d'entendre-la bé, farem un poc d'història:

Tots sabem que la terra de Jesús ha passat, durant els segles, per molts d'atzars: el fet de servir de pont entre l'Orient i l'Occident, entre el Nord i el Sud, ha determinat l'haver estat dominada per els seus veïns poderosos: els egipcis, els hitites, els assiris i els babilonis.

Cenyint-nos al temps del Nou Testament, sabem que, en néixer Jesús, estava aquella terra baix la protecció dels romans, durament governada par Herodes el Gran, el qual reconstruí el temple i altres edificis magnífics. Ben prest el país fou governat per procuradors romans: un d'ells, Ponç Pilat, condemnà a mort Nostre Senyor.

Es rebellaren contra Roma els jueus l'any 66 i, l'any 70, foren vençuts i el temple derruït. Més tard —l'any 135— tornaren rebel·lar-se i l'emperador Adrià els dominà completament.

La nació jueva morí políticament, però continuà vivint espiritualment. I gaudí uns segles de pau. Baix l'emperador Constantí, s'acceptà el cristianisme com religió de l'Estat i Palestina es convertí en centre de pelegrinacions, en centre d'atracció per a gent de tot el món, que hi acudia per a venerar els llocs santificats per Jesús.

En el segle setè envaïren Terra Santa els perses i esborraren l'obra de segles. Prest passà als àrabs, arribant a ser Jerusalem Ciutat Santa per als musulmans, quasi tant com La Meca i Medina.

Tres dinasties es succeïren en el país: els omèiedes, els abasides i els fatimites, abans que els

turcs selèucides, l'any 1040, conquistassin Pèrsia i el Mitjà Orient, inclosa Palestina. Aleshores començà la intervenció europea en els Llocs Sants. Els creuats conquistaren Terra Santa l'any 1099 i establiren el regne llatí, que fou destruït per Saladino l'any 1187. Així i tot els creuats no deixaren del tot el país fins l'any 1291, quan Sant Joan d'Acre caigué en poder dels mamelucs. Aquests, una dinastia d'esclaus, governaren Egipte, Palestina i Síria fins ben entrat el segle XVI i el millor que feren... fou augmentar els impostos!

Després d'ells, els turcs otomans conservaren el poder fins l'any 1917, en que «els aliats» de la Guerra Europea ocuparen Terra Santa i decidiren confiar-la a Gran Bretanya com un «Mandat». Es deixà establir una llar nacional al poble jueu, sense perjudici d'altres comunitats. S'oposaren els àrabs, però Gran Bretanya, amb els trenta anys de «Mandat», no fou capaç de corregir l'error.

Finalment, el mes de maig de 1948, Gran Bretanya deixà el país i començaren les hostilitats entre el nou Estat d'Israel i els països àrabs. Des de les hores la situació jurídica dels santuaris quedà tal com estava; és a dir que es regeix per el «Statu quo»; i d'aquest fet en treu l'origen el que us relatare i que tant impressionà el pelegrí.

A les grans solemnitats pontifica en els Santuaris el patriarca llatí però, segons el «Statu quo», no pot fer-ho sens abans haver estat «indroduït» dins la basílica corresponent per els franciscans, custodis dels Santuaris des de el segle tretzè. És tracta del que diuen l'Ingrés del Patriarca. La vigília de la festa, una processó solemne de franciscans i frares d'altres ordres acompanya el patriarca des de son palau fins a la basílica, on el dia següent ha de pon-

tificar i allà té lloc una solemne celebració. El mateix es fa amb el patriarca ortodoxe. Però... vegeu que va passar i com ens ho deixà escrit el pelegrí:

Quan l'impressió d'haver descobert
la Santa Ciutat no s'era esborrada...
Quan, a tot moment, als llavis floria
el «Quina alegria, quan em varen dir...»

altra impressió, més forta si cap,
nostres ulls omplia, fins arribar als cors:
l'august patriarca camina, solemne...
que va a fer l'ingrés al Sepulcre Sant!

Sortim al carrer, aquell carrer estret,
ocult per nosaltres tal com un misteri;
i pegam darrera la gran processó,
que anava passant i marcant el pas.

Obrin la carrera els macers festius
de l'Ajuntament, pegant amb sos bacles
fortament a terra, de forma que par
sentir en llunyania redoblar tambors.

Rera ells segueix alta la creu patriarcal;
després molts de frares, germans quasi tots
del pobret d'Assís, que deixà sos fills
per custodiar aquells Llocs Sagrats.

Canten tots lloances al bon Déu que aquí
la sang i la vida per a l'home salvar
generós vessava. Tothom es retira
per a cedir el pas a la comitiva.

Par que tots recordin, malgrat ser infidels,
que milers d'anys fa, prop d'aquí el bon Déu,
portant creu feixuga, anava caminant...
i no el protegien... l'anaven burlant...

.

I arribà la comitiva,
arribà al Sepulcre Sant.
Les portes de la basílica
s'obriren de bat a bat
i, vora la pedra santa
on ungiren el Déu mort,
canvià el prelat les vestes
per vestes pontificals.
Consirós, entrà al Sepulcre,
que l'encens ens ocultà;
de l'ample temple els espais
amb armonies ompliren
els sons vius de l'orgue gran.

Nosaltres ens féiem creus
del que, sens sols esperar-ho,
embadalits contemplàvem.
Però... el nostre gran esglai
sols havíem encetat.

Sortit ja de la recambra,
les estacions començaren,
donant voltes i més voltes
entorn de l'Edicle Sant.
Mentres tant, a alguns frarets
par que foc dins ses sabates
algú els haguera posat,
de tant fort que trompitxaven
per retirar del lloc sant
el que abans havien posat:
llums, estores, rams de flors...
res, res podia quedar.

.

Sense saber d'on ni com
altres severs personatges
amb florides, llargues barbes,

sortien, posant les mans
al lloc d'on les retiraven
els frarets del cordó blanc.
Altres estores posaven,
nous candelers i llumets,
flors fresques i molt d'encens.

Augmentava el nostre esglai.

Els grecs són que ara totduna
la festa començaran.

Molt més triomfal que l'altre,
més majestàtic, si escau,
es presentà el patriarca
dels ortodoxes cristians.
Començaren els cantaires
unes vespres celestials:
les seves veus són mellíflues,
quasi com angelicals.

Tenim ara dos esbarts
d'aucells cantant i cantant!

Tots volen les alabances
amb llurs veus a Déu donar,
mes cadascú amb forma pròpia,
no pensant ni un instant
que la seva cantoria
pot desentonar el veinat.

No passi per vostra testa
que aquí s'acabà la història:
Rera el venerat Sepulcre,
altre grupet molt humil
començava el seu saltiri;
i aquests, ja cridant, cridant...
Eren els coptes d'Egipte
que la seva capelleta
a la Verge, bona Mare,

tenen allà dedicada.
Quan la processó passava
es retiraven, humils,
deixaven ses cantories
i... reprenien amb força
en haver acabat de passar.

I així seguia el concert
que era prou desconcertant.

.
Trist era veure aquell lloc
on deuriem estar units,
mostrant la desunió
dels mateixos cristians.
Mes, era consolador
veure allà com tots cercaven
honorar el mateix Senyor
i rendir-li son tribut:
els uns des de la potència,
els altres des del no-res
que ni sols els permetia
penetrar dins la recambra
del Sepulcre més sagrat:
s'havien de contemptar
arribant fins al llindars!

Com movia l'espectacle,
que allà havíem contemplat,
a alçar els ulls cap al cel...
a pujar dalt el Calvari...
i, besant la terra ardent,
dir-li al Senyor de la Creu:
Vós moríreu per nosaltres,
perquè tots ens estimàssim;
perquè tots ens féssim u.
La plana vos esmenàrem

i hem fet troços molt sovint;
i hem odiat els germans.
Quan serà el dia feliç
en que ens tornem estimar,
en que lluitem per tornar
unir les sarments al cep?

I acab, germans. En aquest moment no us puc donar altre títol. Estimem-nos uns als altres, tal com Jesús ens estimà. Cerquem, de la mà de nostra Dona Santa Maria, Mare del Salvador i Mare de tots, allò que ens uneix; rebutjem coratjosament allò que ens separa.

Per aconseguir-ho ens ajudarà seguir intensament les petjades de Jesús en aquesta Setmana Santa d'enguany, que ja és aquí.

